

Overprøvning og kontrol i dansk miljøforvaltning

Helle Tegner Anker
hta@ifro.ku.dk

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Oversigt

- Overprøvning og kontrol i Danmark
- Administrative klagenævn i dansk miljø- og planlovgivning – baggrund
- Miljø- og Fødevareklagenævnet
 - Hvem, hvad og hvordan?
- Planklagenævnet
 - Hvem, hvad og hvordan?
- Tanker om det danske system..

Overprøvning og kontrol i Danmark

- **Administrative klagenævn**, bl.a.
 - Miljø- og fødevareklagenævnet (MFKN), Planklagenævnet (PKN), Energiklagenævnet (EKN)
 - Visse undtagelser..
 - Anses at opfylde Århus-konventionens krav (uafhængige og overkommelige)
 - Visse emner kan fortsat diskuteres..
- **Domstolene**
 - En vis betydning på miljøområdet
 - Ej krav om udnyttelse af administrativ rekurs
 - Indbringelse af klagenævnenes afgørelser
- **Ombudsmanden**
 - Begrænset betydning på miljøområdet

Administrative klagenævn på plan- og miljøområdet

- Forvaltningsdomstole v administrative klagenævn
 - Grl. § 63 (om forvaltningsdomstole) ikke anvendt
 - "risiko for mindre kvalificeret behandling" (Retsplejerådet, 1998)
- Administrative klagenævn v statslige styrelser
 - Nævn har gradvist afløst statslige styrelser som klageinstans
 - F.eks.:
 - Naturbeskyttelsesloven
 - Miljøbeskyttelsesloven
 - Planloven

Naturbeskyttelsesloven

- Overfredningsnævnet
 - Klageinstans i fredningssager mv. (1917-loven)
 - Ministeren/styrelsen klageinstans i (amts-)kommunale sager
- Naturklagenævnet
 - Klageinstans i visse sager (1992-loven)
 - Klageinstans i alle sager (1997-loven)
- Natur- og Miljøklagenævnet (2011)
 - Sammenlægning af Naturklagenævnet og Miljøklagenævnet
 - Opretholdelse af forskellige nævnssammensætninger!
- Miljø- og Fødevareklagenævnet (2017)
 - Etableret som ny klageinstans efter ressortændringer (Miljø- og Fødevareministeriet)
 - Ni forskellige nævnssammensætninger!!

Miljøbeskyttelsesloven

- Miljøankenævnet (1974-loven)
 - Klageinstans for afgørelser truffet af ministeren/styrelsen
 - Ministeren/styrelsen klageinstans for (amts-)kommunale afgørelser
- Miljøklagenævnet (1992-loven)
 - Som ovenfor, men begrænsning til større eller principielle afgørelser for miljøgodkendelser og spildevandsanlæg
- Miljøklagenævnet (2007-kommunalreform)
 - Klageinstans i alle sager
- Natur- og Miljøklagenævnet (2011)
- Miljø- og Fødevareklagenævnet (2017)

Planloven

- Ministeren/planstyrelsen (ældre planlove, 1974/75)
 - plansager
- Miljøankenævnet (by- og landzoneloven (1969), 1974)
 - zonesager
- Naturklagenævnet (1991/1993)
 - Klageinstans i alle sager
- Natur- og Miljøklagenævnet (2011)
- Planklagenævnet (2017)

Miljø- og Fødevareklagenævnet (MFKN)

- Nævnets sammensætning
 - En formand (jurist, udpeget af Erhvervsministeren)
 - To landsretsdommere
 - Læg sammensætning:
 - 4 læge medlemmer udpeget af Folketinget
 - Sagkyndig sammensætning (8 variationer)
 - 2 sagkyndige, beskikket af ministeren efter indstilling fra organisationer
 - Inden for: industri, jordforurening, grundvand/vandforsyning, jordbrug, marine forhold, ferskvand, fødevarerforhold, veterinærforhold
- Formandsafgørelser (mange sager)
- Nævnet er uafhængigt af instruktioner
- Nævnet sekretariatsbetjenes af Nævnenes Hus (styrelse under Erhvervsministeriet)
- Lov nr. 1715 af 27. december 2016

Hvad kan påklages til MFKN?

- Afgørelser efter bl.a.
 - Naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, miljøoplysningsloven, miljøvurderingsloven, kystbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven, vandforsyningsloven, vandløbsloven, vandplanlægningsloven, husdyrbrugloven
- Fuld prøvelse (hovedregel)
 - Retlige spørgsmål (juss) i visse sager, f.eks. kystbeskyttelse
- Officialprincippet!
- Nævnets afgørelse er bindende
 - Kan dog indbringes for domstolene – 6 mdr. frist
 - Tvangsfuldbyrdelse afhænger af retsgrundlaget
- Ca. 1.400 sager om året

MFKN - hvem kan klage – og hvordan?

- Klageret – fastlagt i sektorlovene:
 - Adressat
 - Andre med "retlig interesse" (afgrænses forskelligt)
 - Miljøorganisationer (natur, miljø og rekreative interesser)
 - Myndigheder – i visse situationer
- Klagefrist – 4 uger
- Klagegebyr (de fleste sager):
 - Private: 900 kr.
 - Virksomheder og organisationer: 1.800 kr

- Klageportal:

<https://kpo.naevneneshus.dk/Public/ChooseLoginProvider?returnUrl=https://kpo.naevneneshus.dk/External>

Planklagenævnet (PKN)

- Nævnets sammensætning:
 - 1 formand (jurist, udpeget af Erhvervsministeren)
 - 1 landsretsdommer
 - 4 læge medlemmer (udpeget af Folketinget)
 - 5 "sagkyndige" medlemmer (fysisk planlægning, vækst og erhvervsudvikling, kultur- og landskabsforhold, natur og miljøforhold)
- Formandsafgørelser (de fleste sager)
- Nævnet er uafhængigt af instruktioner
- Nævnet sekretariatsbetjenes af Nævnenes Hus (styrelse under Erhvervsministeriet)
- Lov nr. 1658 af 20. december 2016

Hvad kan påklages til PKN?

- Afgørelser efter bl.a.:
 - Planloven, sommerhusloven, masteloven, kolonihaveloven, miljøvurderingsloven, miljøoplysningsloven
- Retlige spørgsmål (juss), bl.a.
 - Plansager
- Fuld prøvelse, bl.a.
 - Landzonetilladelser, ekspropriation (planloven)
- Officialprincippet
- Nævnets afgørelse er bindende
 - Kan dog indbringes for domstolene – 6 mdr. frist
 - Tvangsfuldbyrdelse afhænger af retsgrundlaget
- Ca. 600 sager om året

PKN - hvem kan klage – og hvordan?

- Klageret – fastlagt i sektorlovene:
 - Adressat
 - Andre med retlig interesse (bred afgrænsning i klagesager)
 - Miljøorganisationer (natur, miljø og rekreative interesser)
 - Myndigheder – i visse situationer
- Klagefrist – 4 uger
- Klagegebyr (de fleste sager):
 - Private: 900 kr.
 - Virksomheder og organisationer: 1.800 kr
- Klageportal:
<https://kpo.naevneneshus.dk/Public/ChooseLoginProvider?returnUrl=https://kpo.naevneneshus.dk/External>

Tanker om det danske system..

- Tilgængelig, overkommelig, rimeligt effektiv og respekterer mulighed for efterprøvelse af administrative beslutninger
- Men..
 - Knopskydning over mange år
 - Manglende sammenhæng og indre logik
 - En vis politisering de senere år
 - Nævnenes kompetence og sammensætning
 - Er administrative klagenævn for sårbare for politiske kastevinde?
 - Er administrative klagenævn reelt uafhængige?
- Vil en forvaltningsdomstol kunne sikre samme prøvelsesmuligheder, men mere stabilitet?